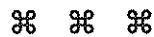

חיה פשרמן

ברכת הבנים

ראשי פרקים

- א. מקור הברכה ותפוצת המנהג לברך
  - ב. טעם המנהג
  - ג. אופן הברכה
    1. המברך והמתברך
    2. שימת הידיים
    - ד. נוסח הברכה
- נספח: אשר קדשנו בקדושתו של אהרן... לברך באהבה (מאת: א' דסברג)

א. מקור הברכה ותפוצת המנהג לברך

מנהג ישראל בכמה עדות הוא שהאב מברך את בניו ובנותיו בכל ליל שבת, ובפרט בכניסת יום הכיפורים. הרב יששכר יעקובסון מציין בספרו "נתיב בינה" (משם מקורות נוספים המובאים במאמר זה) שהמקור הקדום ביותר, הידוע לו, למנהג זה הוא הספר "מעבר יבוק", אשר חברו ר' אהרון ברכיה בר משה ממודינא (המאה ה-17). בחלק "שפתי רננות" (פי מג) כותב מחברו:

אמרו בפרק גידול בנים: שישים אדם ידו על ראש הקטן המתברך שנאמר (בראשית מח, יד) "וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים וגו'" וכתוב (פסוק כ) "ויברכס ביום ההוא לאמור, בך יברך ישראל לאמר ישמך אלוקים כאפרים וכמנשה וגו'". כי ביד האדם ט"ו פרקים כמניין ט"ו תיבות שבברכת כוהנים. לאמור: יכולו על ראשך הברכות שבשלושה פסוקים אלה, שהם ט"ו. והמנהג לברך בשבת קודש, ובפרט בליל שבת, סוד שבת מלכתא ובסוד נפש יתרה, שעל המברך והמתברך יכולו הברכות. ועוד, כי אין שטן ופגע רע בשבת שיקטר על הברכה... וצורך גבוה הוא לברך את בניו בשבת. ואם יש לו בת, גם היא בברכה. ובפרט בליל שבת, והמשכיל יבין מעצמו כי כנים דברנו.

מספר זה נראה שמקור המנהג הוא בספרי המקובלים. המחבר מדגיש את הקשר בין הברכה לבין השבת, שבה, לפי הקבלה, אין רשות לשטן לקטר. המקור הקבלי למנהג זה ניכר מסיום דבריו - "והמשכיל יבין מעצמו...". מסגנון דבריו ניכר שבזמן חיבור הספר (במאה ה-17) עדיין לא היה המנהג נפוץ, והיה

עדיין צורך לעודד את קיומו. בעקבות זאת הנחתי כי ניתן יהיה למצוא הדים למנהג זה בסידורים המתבססים על מקורות קבליים.

סידור מהרי"ץ, סידורו של ר' יחיא צאלח (תימן, ראשית המאה ה-18) המפורסם בשמו "מורי צאלח", נמצא בבית הספרים הלאומי שבירושלים. זהו סידור עתיק בכתב ידו של המחבר, שנכתב בשנת תרל"א. הוא נמצא בגניזה באחד מבתי העלמין בדרום, ועד כה לא נדפס. בסידור זה נכתב: "טוב לברך הילדים שלו בשבת, ויניח ידו על ראשו. עיין מעבר יבק קמ"ג ע"א". נמצא שדבר המנהג שנקבע ע"י ר' אהרן ממודינא הגיע כעבור פחות ממאה שנים לתימן.

לערך באותה תקופה (ראשית המאה ה-18) פירסם ר' יעקב עמדין את סידורו "בית יעקב" בלעמברג שבאשכנז, ושם כתב (בהנהגת ליל שבת, סעיף ז): "מנהגם של ישראל לברך הילדים בליל שבת (אחד האבות ואחד הרבנים) אחר התפילה או בכניסה לבית. שאז חל השפע, וראוי להמשיכו על הילדים בייחוד שאין בכוחם להמשיך שפע במעשיהם. אבל ע"י גדול אמצעי משובח הוא יורד וחל ונאחז ביותר בקטנים שעדיין לא טעמו טעם חטא ועל ידיהם הוא מתפשט יותר."

למרות שמשני מקורות אלו, המצויים בשני קצוות תבל – תימן ואשכנז – ניכר שהמקור הוא קבלי, הרי שבסידור האר"י אשר נכתב בידי תלמידו המובהק ר' יעקב ויטל לא נמצא ואף לא ברמז מנהג זה.

במחצית השנייה של המאה ה-18 כתב ר' יצחק חזקיה בר' שמואל לאמפורנטי באנציקלופדיה "פחד יצחק" (באות ב', מהדורת ונציה דף נד, ב טור א): "והנני רואה מנהג טוב לברך החכמים את הקהל ואבות לבנים עם שתי ידיים. אי בעיית אימא קרא - "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם" (ויקרא ט, כב); אי בעית אימא סברא - כדי שימינא ישתכלל בשמאלא, כמו שאמרו המקובלים...". המנהג מובא גם בסידור המביא את מנהגי הגר"א, סידור "אמרי שפר" (דף פז, ב).

בסידור "אוצר התפילות" (עמ' 614) מובא בביאור "בשמים ראש" מאת ר' חנוך זונדל ב"ר יוסף - כנראה בידעו שבארצות מזרח אירופה מזניחים מנהג זה - "על כל פנים מכל זה נראה בעליל איך הוא מנהג שטות מכמה פתאים שנמנעים לברך יוצאי חלציהם בשבת קודש, והלא אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מגילה טו): אל תחיה ברכת הדיוט קלה בעיניך. ומה גם בעת רצון... על כן מי שיראת אלקים בלבבו יברך לבניו וליוצאי חלציו."

נראה שמנהג קדום זה מקורו אכן בתלמידי האר"י, כפי שכתב תלמידו ר' שלמה בסידורו "תפארת הקודש", המצוטט בסידור "אור זרוע לצדיק". מנהג זה התפשט בשינויים קלים בהרבה מקהילות ישראל. הרב יעקובסון מספר על הסופר י"ט באטו מאיטליה, שסיפר: "בליל שבת לאחר תפילת ערבית כל הצעירים נתברכו על ידי הזקנים. ופעם ניגש אלי צעיר ואמר לי: 'ברכני אדוני כי אין לי עוד אב'."

מ"ש פרייה מקהילת הספרדים באמסטרדם ציין שבבית הוריו נהגו לברך את הבנים עוד לפני צאתם לבית הכנסת, וכן לאחר שעלה האב לתורה (בשבת בתפילת שחרית). אצל יהודי אמסטרדם האשכנזים נוהגים לברך את הבנים בליל שבת, בבוקרו של יום השבת וגם לאחר ההבדלה במוצאי שבת.¹ בספר "אוצר דינים ומנהגים" של Eisenstion J.D. הוסיף לאחר תיאור המנהג והברכה: "כל אחד מוסיף ברכה משלו". באנציקלופדיה היהודית הרוסית (נתחברה במאה ה-19) נכתב: "האב בשובו מבית הכנסת אחר קבלת שבת מברך את בניו בברכת 'שימך אלקים כאפרים וכמנשה', ולבנות – 'שימך אלקים כשרה רבקה רחל ולאה', ובברכת כוהנים."

בספר "המגדל הלבן" מתאר מחברו, יוסף בן פנחס עוזיאל (ת"א תרפ"ט), רשמי מסע בסלוניקי: "נגמרה התפילה הרכה, מגישים לי את הכוס ומרמזים לגמוע ממנה. בני המשפחה מתקרבים וסובבים את הזקן, מרכינים את ראשם לפני קומתו הזקופה, ומושיטים לו את שתי הזרועות, כשכל אחד אומר לו בהברה מלאה אהבה ידימי לי ביזארי לה מאני' (יתן נא את ידו לנשק)".

בשיחה עם נערים אתיופים טגרינים נאמר לי, שגם בביתם שבאתיופיה נהג הקייס (החכם) לקבל את בני הקהילה כאשר הם מרכינים את ראשם, והקייס מניח את ידיו על כתפיהם ואומר (בתרגום חופשי): "ברוך הוא האלקים, אלוקי היהודים ואלוקי כל העולם יברך אתכם." אם אכן יש קשר בין מנהג זה למנהג הנדון, הדבר מפתיע, שכן הסברה הרווחת היא שיהודי אתיופיה גלו מא"י בסוף ימי בית ראשון. ייתכן שמנהג זה הגיע אליהם בתקופה מאוחרת יותר.²

1. ראה משנה-ברורה תקנט, בשם מהרי"ל, שאם חל תשעה באב כמוצ"ש אין מברכים אז את הבנים.

2. תצויין כאן הערת מערכת המצוייה בשולי מאמרו של מיכאל ימנפלד "כי אמרתי עולם חסד יבנה", שנדפס בקובץ המאמרים "אשל נתן" לכבודו של נתן דסברג (הוצ' המשפחה, תשמ"ח, עמ' 86). במאמרו זה מספר המחבר על חניכי מוסד של ניצולי שואה שחיו יחד עם בני משפחתם של מנהלי המוסד. המערכת מוסיפה שם, שכדי לא להפלות בין בני המשפחה הטבעיים לבין חניכי המוסד ויתרו מנהליו על ברכת הבנים והבנות בלילות שבת.

ג. טעם המנהג

בספר "מעבר יבוק" ציין מחברו סיבות קבליות לברך דווקא בליל שבת. הסיבה האחת נעוצה בסגולה המיוחדת לשבת, המתבטאת גם בנשמה היתרה. נשמה זו - טהורה היא ולא הזדהמה בששת ימי המעשה, ולכן האב מנצלה ומברך דווקא בעזרתה את בניו, וגם הוא עצמו מתברך ע"י ברכתו. טעם נוסף קשור גם הוא בתפיסה הקבלית שהשטן מקטרג בכל ימות השנה, ועלול לקטרג גם על ברכת האב. אך בשבת, כאשר אין לשטן פתחון פה, זוהי שעת הכושר לברך את הילדים. הריעב"ץ, כפי שצוטט לעיל בפרק א' הביא אף הוא שבליל שבת חל השפע, ודווקא הבנים הקטנים שעדיין לא טעמו טעם חטא מסוגלים שעל ידם יתשפט השפע עוד יותר.

בסידור "אור זרוע לצדיק" מביא מחברו (וכן הביא בעל "בשמים ראש" המובא בסידור "אוצר התפילות") טעם השייך יותר ל"נגלה": לפעמים בימי חול האב והאם מקללים את בניהם מרוב צער או מחמת איזו סיבה שהיא. ולכן בשבת, בזמן השמחה, מבטלים אותן הקללות ע"י הברכות, "ויהפוך ה' את הקללה לברכה, והעת גורמת שגם המלאך הרע יענה אמן על כך". במלאך הרע הכוונה למובא בגמרא במס' שבת קיט, ב על אודות שני המלאכים המלווים כל אדם בדרכו מבית הכנסת לביתו בליל שבת. המלאך הרע עונה בעל כרחו אמן כשהוא רואה כיצד הבית מוכן לשבת, ובכלל זה - כך ע"פ התוספת הני"ל - גם כשהוא שומע כיצד מתקן האב את יחסו לבניו בעת שמחה זו.

בליל שבת מתכנסת כל המשפחה יחדיו לסעודה משותפת, דבר שהוא נדיר בימות החול. זוהי שעת הכושר לחזק את הדבק המקשר את המשפחה. וכך ניסח זאת ד"ר וואהרמן בספרו "חגי ישראל ומועדיו": "מנהג הברכה לבנים מבוסס כנראה על הרעיון של 'מנוחת שלום ושלוה' שצריכה לשרור בבית היהודי ביום השבת. שלום ושלוה בין איש לאשתו ובין אבות לבנים." שעה זו יפה היא לחזור ולשתף את הקב"ה בבניינה של המשפחה, שהרי "שלושה שותפים הם באדם - הקב"ה, אביו ואימו".

אדרבה, טעם זה מעורר את השאלה מדוע לא לנהוג בכל יום שיברך האב את בניו. ואכן בשו"ת חתם-סופר (או"ח סי' כג) כתב שלא נהגו כך, כיון שבכל ימות השנה אדם טרוד ואינו פנוי, ולכן אינו יכול לכוון היטב בתפילתו וברכתו. לכן - כך הוא מבאר - מברכים דווקא בשבת וביום-טוב.

ג. אופן הברכה

1. המברך והמתברך

"המורי צאלח" כתב שהאב מברך את ילדיו, וכן כתב ר' יעקב עמדין, שהאב הוא המברך, שכן "טוב עין הוא יברך" - האב רוצה מאד בברכת ילדיו. עוד הוא מציין שהילדים הקטנים הם המתברכים, אבל "גם הבנים הגדולים מקבלים ברכה מאבותיהם". כלומר, עיקר הברכה היא לקטנים, אך גם הגדולים רשאים להנות ממנה. כך כתב בסידור "מעבר יבוק", שהוא כאמור המקור הראשון לברכה זו, שהאב מברך "את בנו הקטן". אולם, כאמור לעיל, בסידור הגר"א, "אמרי שפרי", מובא שהאב מברך את בניו הגדולים והקטנים, ואף את הבנות. כבר הובא לעיל מהאנציקלופדיה "פחד יצחק", שלא רק האב מברך את בניו, אלא גם הרב את תלמידיו, ואפילו תלמידים נשואים. לעיל הבאנו את עדותו של הסופר י"ט באטו, שבאיטליה נהגו שהזקנים מברכים את הצעירים. בקהילת קושטא נהגו שגם הבן מברך את אביו, ובעל הבית את אורחיו. במשפחות רבות נהוג שאחרי שהאב בירך את בניו ואת בנותיו, ניגשים הם לאימם, ואף היא מוסיפה את ברכתה להם, כנראה באותו נוסח שבירכם האב. בספר כה תברכו (מערכת ב' ס"ד) מביא משו"ת גינת ורדים (כלל א ס"י יד) את המנהג שבבית הכנסת הכהן הוא שמברך את התינוקות. מנהג זה מתקשר לדיון שנביא להלן (פרק ד) באשר לנוסח הברכה, הכולל את ברכת כהנים.

2. שימת הידיים

המורי צאלח מצווה להניח את הידיים על ראש המתברך. לכך נתן בעל "מעבר יבוק" טעם קבלי (15 פרקים שיש ביד האדם כמניין 15 המילים שבברכת כהנים).³ ר"י עמדין ציין שהנחת הידיים מקורה במשה רבינו, שבירך באופן זה את העם, וכך נוהגים גם הכהנים בברכם בשתי ידיהם את הקהל. כך מציינו (בגמ' שבת קיט, ב) שגם המלאכים הבאים לביתו של האדם בליל שבת מניחים ידיהם על ראש האדם כאשר מברכים אותו. לכאורה די היה בשימת יד אחת על המתברך, כפי שעשה יעקב בברכו את אפרים ומנשה. אולם ר"י עמדין טוען ששם היה לדבר טעם שונה - ראשית, לא

3. אותה דרך בעת הברכה מביא ר' שלמה רוקקה, מקובל איטלקי במאה ה-17 בספרו "כוננת שלמה" (ויניציאה תל"א, דף לב, ב-ג) כמובא ע"י שפרבר בספרו "מנהגי ישראל" ח"ג עמ' קצט.

רצה יעקב להטיל קנאה ביניהם; ושנית, כך סובב הקב"ה את הדברים, משום שלא רצה שיתברכו בשתי ידיים, כי צפה בירבעם ובגדעון שיהיו מזרעם. אולם בסידור "מעבר יבוק" הדגיש מחברו שהאב ישים רק יד אחת, וכן בסידור הגר"א מובא שיש לברך רק ביד אחת, "כי לא מצינו ברכה בשתי ידיים רק לכוחנים במקדש" (הדבר מובא בשם הגר"א גם בחומש תורה-תמימה, פ"י נשוא אות קלא). ויכוח על כך נטוש באנציקלופדיה "פחד יצחק". מחברו מביא: "ראיתי מדקדקים שלא לברך לתלמידיהם בשתי ידיים, ואומרים שכן עושים כדי שלא לקשור חסד בדין." כלומר: ברכת האבות הינה רשות, ועל כן נקראת חסד; ואילו ברכת הכהנים הינה חובה מן הדין, ואין לבלבל בין דבר שהוא חובה מן הדין לבין דבר שהוא רשות. אולם המחבר, ר' יצחק לאמפוראנטי, מביא שהוא עצמו נהג לברך בשתי ידיו: "אמנם אני נהגתי לברך הנשוי אישה בשתי ידיים - בעדו ובעד אשתו; ולפנויים - ביד אחת. אמנם לבחורים הלומדים תורה - בשתי ידיים גם כן, כי התורה סיוע במקום אישה. והנני רואה מנהג טוב לברך החכמים את הקהל ואבות לבנים עם שתי ידיים. ולכך הביא את שני הטעמים שהבאנו לעיל בפרק א' - שיש לכך מקור מן המקרא ("וישא אהרון את ידיו אל העם ויברכס") ומן הסברה ("כדי שימינא ישתכלל בשמאלה"). הויכוח אם להניח יד אחת או שתיים מתקשר לדיון שנביא בפרק הבא באשר לנוסח הברכה, הכולל את נוסח ברכת כהנים. דיון על כך יש גם בשו"ת שאילת יעביץ מאת הר"י עמדין (ח"יב סי' קכה).

ד. נוסח הברכה

הכל מסכימים שנוסח הברכה כולל את ברכת כהנים - יברכך ה' וישמרך; יאר ה' פניו אליך ויחונך; ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. "בסיס זה לברכה מובן, שהרי ראוי לברך את הילדים באותו נוסח שמסר הקב"ה לכהנים לברך את כל עם ישראל. הכללת ברכת כהנים בברכת אב זר, שאינו כהן, לבניו מעוררת בעיה הלכתית, שכן זר הנוש את כפיו עובר על איסור, שנאמר "כה תברכו" - אתם ולא זרים (בבלי, כתובות כד, ב). מנין אפוא ההיתר לאב לברך באותו נוסח את בניו? לדעת הבי"ח (או"ח סי' קכח) האיסור אינו חל אלא אם כן הזר מברך בפרישת ידיים. אולם אם כך, הנחת שתי הידיים על ראש המתברך הרי היא כפרישת ידיים, ואסורה היא לזר. זהו הבסיס למנהג שהובא בסוף הפרק הקודם שהאב לא יניח את שתי ידיו על הבן, אלא יד אחת בלבד - מנהג שמייחסים אותו

לגר"א. מה עוד שבמשנה-ברורה (קכח,ג) מעיר שלדעת פרי-מגדים הדבר אסור אף בלי פרישת כפיים.

לדעת בעלי התוספות (שבת קיח,ב ד"ה אילו היו) האיסור החל על זר הוא רק כשהוא מקדים לנוסח ברכת הכהנים את ברכת המצות, ככהנים על זוכנם, והאיסור הוא משום ברכה לבטלה. לפי זה, אב המברך את בניו בליל שבת, ואינו מקדים - כמובן מאליו - כל ברכה לברכתו, לא חל עליו כל איסור.

בעל משנה-ברורה (קכח,ג) וכן בעל כף-החיים (קכח,ח) סוברים שהאיסור אינו חל על זר, אלא אם כן הוא מתכוון באמירתו את נוסח הברכה לקיים את המצוה שנאמרה לכהנים "כה תברכו את בני ישראל". בהעדר כוונה אין איסור באמירת הנוסח השלם של ברכת כהנים.⁴

ואכן, בספר כה-תברכו (על נשיאת כפיים) כתב, שיש לצדד שלא לומר כלל את נוסח ברכת כהנים. הוא סומך על דברי ספר החינוך במצוה שעב, האומר בשם הרמב"ן שבעת קיום מצות פדיון הבן, "נותן את ידיו על ראש הבן ומברכו כפי שיודע לברכו, כגון: ה' ישמרך וגו', כי אורך ימים וגו', ה' ישמרך מכל רע וגו'." השמטת נוסח ברכת כהנים לא בכדי היא, ומן הסתם יש להימנע מלאומרו. פתרונות אחרים שהוא מציע: לומר את הברכה בישיבה; לאומרה בלא הנחת הידיים (או בהנחת יד אחת בלבד); לאמור את הפסוקים כקורא בתורה, היינו בניגון ובטעמים.

לבסיס זה של נוסח ברכת כהנים נוספו כמה תוספות. ר' יעקב עמדין הוסיף בסידורו "בית יעקב" את ברכת יעקב לבני יוסף (בראשית מח,כ) "ויברכם ביום ההוא לאמר בך יברך ישראל לאמר, ישימך אלקים כאפרים וכמנשה". כבר ציין זאת רש"י על אותו פסוק, שאב הבא לברך את בניו ישתמש בנוסח זה: "ישימך אלקים כאפרים וכמנשה". בתרגום יונתן בן עוזיאל על פסוק זה מובא שזהו נוסח הברכה שמברכים את התינוק ביום מילתו.

ר' יעקב עמדין מוסיף, ש"יכול להוסיף ברכה משלו כפי צחות לשונו". תוספת אחרת מצויה באנציקלופדיה "פחד יצחק", והיא אמירת הפסוק "המלאך הגואל וגו'" לנערים קטנים. באותו נוסח מברכים את הרך הנימול.

לבנות מציע ר"י עמדין (וכן מובא בסידור "עבודת ישראל" עמ' 195) את הנוסח "ישימך אלקים כשרה רבקה רחל ולאה", וזאת בנוסף לנוסח ברכת כהנים. נוסח זה מקורו במגילת רות (ד,יא): "יתן ה' את האישה הבאה אל ביתך

4. שאלה זו נידונה עוד בשו"ת יהודה-יעלה ח"א או"ח סי' מא; שו"ת כפי-אחרן סי' סד; שו"ת באר-משה ח"ד סי' כה; שו"ת יחוה-דעת ח"ה סי' יד.

כרחל וכלאה." הרב יעקובסון מוצא סימוכין לנוסח זה גם בדברי הגמרא בברכות טז), ש"אין קורין אמהות אלא לארבע", והכוונה היא, כפי שפירש רש"י, לשרה, רבקה, רחל ולאה. יצויין כי במאמרה "שינוי פסוקי המקרא והתאמתם לתפילה" (טללי אורות ז עמ' 93) כתבה מיכל דסברג על האפשרות לשנות את סגנון ברכת הכהנים כאשר הברכה נאמרת לבת, ולהתאימה בלשון נוכח לבת - יברכך וכו' במקום יברכך וכו' (ויעל, הוסיפי נא ניקוד).

תוספת אחרת מוצעת בסידור "אוצר התפילות" (עמ' 614), והיא שיברך אדם את בנו ואת יוצאי חלציו, "שיזכה לגדלם לתורה ולחופה ולמעשים טובים, ויהיו יראי ה' באמת לאמיתו בלי שום פניה רק בלבב שלם, ויאריכו ימים בעבודת ה' ובתורתו לשמה ולאמיתה של תורה, ויזכה לראות מהם בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות באמת, ויזכו לשתי שולחנות כרוב רחמיו וחסדיו יתברך שמו לאין תכלית". אולי המדובר הוא רק בכוונת הלב המתווספת לנוסח הנאמר בפה, אך אולי ואפשר שהמדובר הוא בתוספת שעליה המליץ הריעב"ץ, שכל אחד רשאי להוסיף ברכה כפי צחות לשונו.

אורי דסברג

אשר קדשנו בקדושתו של אהרן... לברך באהבה⁵

במאמרה, ברכת הבנים, העלתה חיה פישרמן את השאלה כיצד רשאים אבות שאינם כהנים לברך את בניהם בברכת "יברכך ה' וישמרך...". והרי לזר אסור לשאת ברכה זו. תשובות שונות ניתנו לתמיהה זו, וכולן מנויות במאמרה הנ"ל. אנסה להוסיף תירוץ נוסף לתמיהה, ואולי יש בו כדי ליישב תמיהות נוספות סביב עניינה של ברכת הכהנים.

נוסח הברכה שמברכים הכהנים עובר לקיומה של המצווה, הינו נוסח שונה ממטבע שטבעו חכמים בכל שאר ברכות המצוות. אמנם התוספת "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" נהוגה גם במצוות אחרות שמקיימים הכהנים, כגון באכילת תרומה (רמב"ם, הל' תרומות טו, כב) ובשאר מתנות (הל' ביכורים א, ב ומשנה למלך הל' מעשה הקרבנות י, א) וגם בעבודתם במקדש (משנה-למלך בריש הל' מעשה הקרבנות). אבל מדוע יש להוסיף בברכת המצוות שעל ברכת הכהנים את המלה "באהבה"?

דומה שהתוספת "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" באה לציין את ייחוסו של הכהן, דבר שעלול להיות נתון בספק. הכהן בברכתו בא לציין שייחוסו בא לו מצד הקב"ה, שאילולא כן לא היה רשאי לאכול תרומה או לעבוד כל עבודה בבית המקדש. ייחוסו ככהן בא לו לאתר שנבדק כדבעי ע"י בית דין הגדול (רמב"ם, הל' איסורי ביאה כ, ב). שונה מכל אלו היא ברכת הכהנים, אשר לה כל מי שיאמר שכהן הוא, מאפשרים לו לעלות לדוכן.

נראה שמשום כך הוסיפו לברכה זו את המלה "באהבה", שכן מצד המצווה, החובה לברך חלה רק על כהן, שיברך את העם; וכל מי שיעשה אותו הדבר מחמת מצווה, הרי הוא עובר בעשה, כמו שכתב רש"י "כה תברכו – אתם ולא זרים". אולם מי שמברך את רעהו מחמת אהבה שהוא רוחש כלפיו, ולא בגלל שהוא מצווה על כך – הוא אינו עובר בעשה. ואין זה משום שמצוות צריכות כוונה, כפי שהביא בביאור-הלכה קכח, א ד"ה דזר, אלא אפילו אינן צריכות כוונה – בברכה הניתנת רק מצד מצווה – זהו דבר המותר רק לכהן. אבל אם מברך מחמת אהבה – דבר זה מותר לכל. ומשום כך, מוסיף הכהן את המלה "באהבה" – לומר שאפילו אינו כהן מיוחס, בכל זאת אין הוא עובר בעשה, כיון שהוא מברך את העם מתוך אהבה.

5 נספח למאמרה של חיה פישרמן, ברכת הבנים.

ובכך מיושבים דבריו של ר' יוסי, שאמר (שבת קיח,ב) "יודע אני בעצמי שאיני כהן; אם אומרים לי חברי עלה לדוכן, אני עולה" – ואין הוא עובר בכך בעשה, כיון שהוא עושה זאת מתוך אהבה לחבריו, ואת זאת לא יכול היה לומר כל אחד. וראייה לאהבתו את חבריו יש מיד במה שהוא אומר בסמוך: "מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי."